

3 Przedmiotowe zasady oceniania

Biologia w szkole podstawowej

Założenia do przedmiotowych zasad oceniania

1. Użyteczność

Ocenianie powinno być nakierowane na te wiadomości i umiejętności, których opanowanie przez ucznia pozwala osiągnąć założone cele nauczania.

2. Wspomaganie procesu uczenia się i nauczania

Ocenianie powinno motywować ucznia oraz skłaniać zarówno ucznia, jak i nauczyciela do wyciągania wniosków z dotychczasowej współpracy.

3. Wielowątkowość

Proces oceniania powinien stwarzać sytuacje, w których każdy uczeń będzie miał możliwość zademonstrowania swojej wiedzy, kreatywności i oryginalności.

4. Otwartość

Kryteria oceniania powinny być zrozumiałe i jawne, a wyniki – dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Proces oceniania powinien być otwarty na analizę i weryfikację.

5. Pewność wnioskowania

Materiał zgromadzony w procesie oceniania powinien gwarantować pewność co do umiejętności ucznia.

6. Spójność wewnętrzna

Każdy składnik zasad oceniania powinien być zgodny ze standardami nauczania, standardami oceniania oraz z programem rozwoju szkoły.

Uwagi do nauczycieli opracowujących przedmiotowe zasady oceniania

Pracę nauczyciela biologii na II etapie kształcenia od roku szkolnego 2017/18 regulują:

- cele kształcenia – wymagania ogólne,
- treści nauczania – wymagania szczegółowe,
- warunki i sposób realizacji,

zamieszczone na s. 120–133 **załącznika nr 2 podstawy programowej** (Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim lub znacznym, kształcenia ogólnego dla szkoły branżowej I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz dla kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej; Dz.U. z 2017 r., poz. 59).

Zanim nauczyciel zacznie opracowywać własne przedmiotowe zasady oceniania, powinien się zapoznać z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (s. 1), najważniejszymi umiejętnościami rozwijanymi w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (s. 2) oraz komentarzem do nauczania biologii (s. 14–15). Nauczyciele wszystkich przedmiotów, w tym nauczyciele biologii, powinni się również zapoznać z zadaniami szkoły szczegółowo opisanymi na s. 2–5 omawianego dokumentu. Znajduje się tam między innymi komentarz zobowiązujący do wykorzystania w procesie edukacji metody projektu, co jest szczególnie przydatne w nauczaniu biologii.

Wprowadzenie 8-letniej szkoły podstawowej ułatwi formułowanie wymagań dostosowanych do możliwości intelektualnych uczniów, z którymi nauczyciel rozpocznie naukę biologii w klasie 5. Warto się zainteresować ocenami z przyrody uzyskanymi przez uczniów w klasie 4. Będą one wskazówką do doprecyzowania wymagań na poszczególne oceny. Na pierwsze lekcje biologii w klasie 5 można też zaplanować test diagnozy wstępnej z zadaniami sprawdzającymi różne umiejętności.

W okresie przejściowym (w klasie 7, a za rok – w klasie 8) nauczyciel może przeprowadzić test diagnozy wstępnej, który pokaże, które umiejętności uczniowie już opanowali, a nad którymi należy jeszcze pracować. Informując o wynikach oceniania, nauczyciel powinien pamiętać o motywacyjnej funkcji oceny i wspierającej roli informacji zwrotnej w rozwoju ucznia. Przy formułowaniu wymagań warto mieć też na uwadze, że zaczyna się edukację biologii z uczniami nawet o trzy lata młodszymi od tych, którzy rozpoczynali naukę tego przedmiotu w gimnazjum. Warto również pamiętać o wewnętrznej spójności zasad oceniania i możliwości regulowania progów wymagań punktowych na poszczególne oceny.

Formy i zasady bieżącego oceniania

Prace pisemne w klasie			
Forma	Zakres treści nauczania	Częstotliwość	Zasady przeprowadzania
Prace klasowe (1 h lekcyjna)	jeden dział obszerny lub dwa mniejsze działy	przy 2 h tygodniowo dwie prace klasowe w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o pracy klasowej zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym pracę klasową poprzedza powtórzenie materiału nauczania
Sprawdziany (do 20 min)	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	przy 2 h tygodniowo jeden sprawdzian w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem
Prace pisemne w domu			
Pisemne prace domowe	materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu (nauczanie odwrócone)	przy 2 h tygodniowo dwie prace w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> zróżnicowane zadania zgodnie z realizowanym materiałem
Prowadzenie zeszytu ćwiczeń	zgodnie z tematami lekcji	nie mniej niż raz w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> zasady prowadzenia zeszytu ćwiczeń powinny zostać ustalone na pierwszej lekcji ocenie podlega zarówno poprawność merytoryczna rozwiązywanych zadań, jak i estetyka oraz systematyczność
Inne prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> prace badawcze, obserwacje i hodowle wskazane w podstawie programowej zadania związane z projektami edukacyjnymi – wykonywanie plakatów, prezentacji PowerPoint do bieżącego materiału 	raz w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> zadania kierowane do pracy w grupach lub dla uczniów szczególnie zainteresowanych biologią
Odpowiedzi ustne			
Ustne sprawdzenie wiadomości	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	minimum jedna w półroczu	bez zapowiedzi
Pytania aktywne	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	częstotliwość dowolna, w zależności od predyspozycji uczniów	uczniowie sami zgłaszają się do odpowiedzi lub są wyznaczani przez nauczyciela
Referowanie pracy grupy	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	w zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	należy zwrócić uwagę na to, aby w kolejnym referowaniu wspólnych prac zmieniały się osoby referujące
Praca na lekcji	bieżący materiał nauczania	jedna lub dwie oceny w półroczu	<ul style="list-style-type: none"> oceniana jest aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy w grupie lub w parach w ocenianiu można uwzględnić ocenę koleżeńską lub samoocenę, uzasadniając ją w informacji zwrotnej

Pozostałe przedmiotowe zasady oceniania

1. Pisemne prace klasowe

- Pisemne prace klasowe są obowiązkowe.
- W przypadku nieobecności usprawiedliwionej uczeń musi napisać pracę klasową w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły.
- Jeżeli nieobecność jest nieusprawiedliwiona, uczeń przystępuje do pracy klasowej na pierwszej lekcji, na którą przyszedł.
- Uczeń ma prawo raz w półroczu poprawić pracę klasową. Obie oceny są wpisywane do dziennika, a pod uwagę jest brana ocena poprawkowa, nawet jeśli jest niższa od poprawianej.

2. Sprawdziany

Nieobecność ucznia na sprawdzianie nie obliguje go do pisemnego zaliczenia danej partii materiału.

3. Wymagania na poszczególne oceny szkolne z prac pisemnych

- 100–98% – celujący
- 97–90% – bardzo dobry
- 89–71% – dobry
- 70–50% – dostateczny
- 49–31% – dopuszczający
- 30–0% – niedostateczny

4. Odpowiedzi ustne

- Przy wystawianiu oceny za odpowiedź ustną nauczyciel jest zobowiązany do udzielenia uczniowi informacji zwrotnej.
- Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia raz w półroczu. Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi przed lekcją lub na jej początku, zanim nauczyciel wywoła go do odpowiedzi.
- Kolejne nieprzygotowanie może zgłosić uczeń uczęszczający do dwóch szkół (np. muzycznej), w okresie odbywających się przesłuchań i egzaminów albo reprezentujący szkołę w ważnych konkursach artystycznych lub zawodach sportowych.

5. Prace domowe

- Uczeń ma prawo nie wykonać w półroczu jednej pracy, ale musi ją uzupełnić na następną lekcję.
- Zadania związane z realizacją projektu edukacyjnego reguluje rozporządzenie o ocenianiu.

6. Praca na lekcji

Uczeń może otrzymać ocenę celującą, jeżeli:

- samodzielnie zaprojektuje i wykona doświadczenie na lekcji lub omówi doświadczenie wykonane w domu,
- aktywnie uczestniczy w lekcji z zadawaniem pytań aktywnych,
- przygotowuje materiały do lekcji odwróconej.

Sprawdzenie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym są **ocena śródroczna** i **ocena roczna**. Wystawia je nauczyciel po uwzględnieniu wszystkich form aktywności ucznia oraz wagi ocen cząstkowych.

Przedmiotowe zasady oceniania zostały opracowane na podstawie wytycznych zawartych w *Rozporządzeniu MEN z dnia 10 czerwca 2015 r. (poz. 843) w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych*, a także *Rozporządzenia MEN z dnia 11 sierpnia 2016 r. (poz. 1278) zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych*.